

Nr. 3531/2849/III-5/2015

15 februarie 2016

Doamnei

judcător dr. Livia Doina STANCIU

PREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În temeiul dispozițiilor art. 514 din Codul de procedură civilă,
formulez prezentul

RECURS ÎN INTERESUL LEGII

În practica judiciară s-a constatat că nu există un punct de vedere unitar cu privire la „*Interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 2 alin. (1) și art. 7 lit. a) din Legea nr. 188/2000 privind executorii judecătorești, republicată, raportat la art. 460 alin. (1), art. 246 alin. (1) și (3) și art. 274 alin. (1) din Codul de procedură civilă de la 1865, în prezent art.790 alin.(1), art.406 alin. (1) și (3) și art.453 alin.(1) din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată, în referire la obligarea executorului judecătoresc la plata cheltuielilor de judecată, în situația în care acesta a renunțat la cererea de*

validare a popririi, ori aceasta a fost respinsă de instanță, ca urmare îndeplinirii obligațiilor de către terțul poprit, sau de către debitor”.

Deși hotărârile judecătorești contradictorii au fost pronunțate numai sub incidența Codului de procedură civilă din 1865, apreciez că se impune dezlegarea problemei de drept, întrucât, dispozițiile care reglementează materia își găsesc corespondent și în noul Cod de procedură civilă.

I. Astfel, unele instanțe au obligat executorul judecătoresc la plata cheltuielilor de judecată, către terțul poprit, reținând că potrivit dispozițiilor art. 274 alin. (1) din Codul de procedură civilă „Partea care cade în pretenții va fi obligată, la cerere, să plătească cheltuielile de judecată”, textul legal citat transpunând în plan procesual instituția răspunderii civile delictuale pentru fapta proprie, în cadrul procesului, fapta delictuală fiind constituită de inițierea și desfășurarea unui litigiu.

Prin art. 246 alin. (3) din același cod, s-a stabilit, în mod expres, că și în situația renunțării la judecată, dacă aceasta s-a făcut după comunicarea cererii de chemare în judecată, instanța, la cererea pârâtului, va obliga pe reclamant la plata de cheltuieli.

Întrucât cererea de validare a popririi a fost formulată de executorul judecătoresc în nume propriu și nu în numele creditorului și, de asemenea, cererea de renunțare la judecată s-a formulat tot de către acesta, în nume propriu, după comunicarea cererii de chemare în judecată și emiterea citațiilor, în cauză devin incidente dispozițiile legale citate, culpa procesuală a

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PRIM-ADJUNCT AL PROCURORULUI GENERAL

executorului judecătoresc deducându-se din însăși formularea unei acțiuni, urmată de renunțarea la judecarea acesteia.

De asemenea și împrejurarea că executorul judecătoresc a renunțat la cerere, urmare executării voluntare de către debitor a obligației stabilite prin titlul executoriu, după introducerea cererii de validare este lipsită de relevanță juridică, de vreme ce s-a luat act de această renunțare, fără a se mai analiza în fond cererea de validare a popririi, pentru a se constata stingerea creanței creditorului prin plata voluntară făcută de debitori.

S-a mai arătat că nu pot fi primite susținerile executorului judecătoresc potrivit cărora cererea a fost formulată în exercitarea atribuțiilor sale, ca autoritate recunoscută de stat în procedura executării silite, deoarece art. 460 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recunoaște și acestuia posibilitatea de a sesiza instanța cu o cerere de validare a popririi, în vederea recuperării de către creditor a creanței prevăzute în titlul executoriu pus în executare silită.

O interpretare contrară ar crea un prejudiciu terțului poprit chemat în judecată de executorul judecătoresc, deoarece acesta nu și-ar putea recupera cheltuielile de judecată nici de la executorul judecătoresc și nici de la creditor, care nu a fost parte în cauză.

În plus, cheltuielile de judecată, la care a fost obligat executorul judecătoresc, din culpa sa, pot fi avute în vedere, eventual, ca și cheltuieli de executare, ipoteză în care acesta se va putea desocoti cu creditorul în favoarea căruia a acționat. (*Anexa I*)

II. Alte instanțe, dimpotrivă, au respins cererea formulată de terțul-poprit, prin care s-a solicitat obligarea executorului judecătoresc la plata cheltuielilor de judecată, reținând că temeiul juridic pentru acordarea cheltuielilor de judecată îl reprezintă atitudinea procesuală culpabilă a părții care a căzut în pretenții și care declanșează o răspundere civilă delictuală al cărei conținut îl reprezintă obligația de reparare a prejudiciului cauzat, adică restituirea sumelor de bani pe care le-a suportat partea care a câștigat procesul.

Părțile raportului juridic având ca obiect obligația de plată a cheltuielilor de judecată se stabilesc de la caz la caz, fie în funcție de persoana reclamantului, fie a pârâtului sau a altor părți, cum ar fi chematul în garanție sau intervenientul accesoriu.

Ceea ce este esențial de stabilit în acest raport juridic este calitatea de parte, apoi de culpă procesuală și existența unui prejudiciu material suferit de victima culpei procesuale a părții care a căzut în pretenții.

Un caz aparte, cum este și cel în cauză, îl reprezintă stabilirea calității de parte a executorului judecătoresc în procedura de validare a popririi și obligarea acestuia la suportarea cheltuielilor de judecată care pot fi ocazionate de către debitor sau terțul poprit, în caz de respingere a cererii sau de renunțare la judecată în condițiile art. 246 alin. (1) Cod procedură civilă.

Art. 2 alin. (1) și art. 7 din Legea nr. 188/2000 prevăd, în mod expres, că executorul judecătoresc este investit să îndeplinească un serviciu de interes public, având atribuția de a pune în executare în forma prevăzută de lege, ca modalitate de executare silită, dispozițiile cu caracter civil din titlurile executorii.

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PRIM-ADJUNCT AL PROCURORULUI GENERAL

Față de conținutul normei din legea specială, dar și din stabilirea subiecților raportului juridic civil în obligația de plată a cheltuielilor de judecată, este evident că executorul judecătoresc, prin sesizarea instanței de judecată în procedura judiciară de validare a popririi, întemeiată pe dispozițiile art. 460 alin. (1) Cod procedură civilă (1865), nu are calitate de reclamant, nu reprezintă creditorul și nici nu se substituie acestuia. În această procedură, executorul judecătoresc își păstrează doar calitatea de a sesiza instanța cu cererea de validare a popririi, după care obligatoriu se citează creditorul și debitorul.

Executorul judecătoresc dobândește calitate proprie de parte în proces, în ipoteza reglementată de art. 399 alin. (1) teza a III-a Cod procedură civilă, adică în cazul refuzului începerii executării silite sau a întocmirii unui act de procedură.

În această situație, este legitimată calitatea procesuală pasivă a executorului judecătoresc, întrucât acesta este cel obligat în raportul juridic litigios născut în cursul executării silite.

Nu același raționament poate fi folosit și în ipoteza aflată în discuție, în sensul de a se atribui calitate procesuală activă proprie executorului judecătoresc atunci când investește instanța cu o cerere de validare a popririi, în care nu este titularul dreptului pretins și nici mandatarul celui care are acest drept, respectiv al creditorului. De asemenea, nu are niciun raport juridic legal cu terțul poprit care la rândul lui este obligat prin lege față de creditor de a indisponibiliza sumele de bani pe care le datorează debitorului, declarându-le

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PRIM-ADJUNCT AL PROCURORULUI GENERAL

poprite în măsura necesară pentru realizarea obligației ce se execută silit [art. 454 Cod procedură civilă (1865)].

Atât poprirea, cât și validarea popririi [art. 453 și art. 460 Cod procedură civilă(1865)] sunt acte de executare silită, care cad în sfera de competență funcțională a executorului judecătoresc, dar părțile raportului juridic de executare silită rămân aceleași, în principal, creditorul și debitorul, alături de terțul poprit, în cazul popririi.

Odată cu sesizarea sa de către creditor, executorul judecătoresc este investit să ia măsuri pentru a asigura satisfacerea drepturilor acestuia, actele procedurale fiind emise, exclusiv, în favoarea creditorului, iar nu spre satisfacerea unor drepturi proprii, efectele actelor sale producându-se în patrimoniul creditorului.

Pe de altă parte, în cazul în care, procedura cererii de validare a popririi a fost declanșată după intrarea în vigoare a noului Cod civil, în cauză devin incidente dispozițiile art. 1357 alin. (1) din acest act normativ, care prevăd vinovăția drept condiție pentru nașterea obligației de reparare a prejudiciului, în lipsa căreia răspunderea civilă delictuală nu poate fi antrenată.

Un argument în plus care conduce la respingerea cererii de obligare a executorului judecătoresc la plata cheltuielilor de judecată se desprinde și din prevederile art. 1353 din noul Cod civil care dispun că cel ce cauzează un prejudiciu prin chiar exercițiul drepturilor sale nu este obligat să îl repare, cu excepția cazului în care dreptul este exercitat abuziv.

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PRIM-ADJUNCT AL PROCURORULUI GENERAL

Or, răspunderea civilă a executorului judecătoresc poate fi angajată numai pentru cauzarea de prejudicii prin încălcarea obligațiilor sale profesionale, potrivit dispozițiilor art. 45 alin. (1) din Legea nr. 188/2000.

Sesizând instanța în vederea validării popririi, rezultă că acesta și-a exercitat prerogativa conferită de lege și câtă vreme terțul poprit nu a produs nicio dovadă relativ la pretinsul abuz de drept prevăzut de art. 15 din Codul civil în vigoare, executorul judecătoresc nu poate fi obligat la plata cheltuielilor de judecată. (*Anexa II*)

Apreciez cea de-a doua orientare jurisprudențială ca fiind în litera și spiritul legii, cu următoarele precizări:

Calitatea procesuală (*legitimatia ad causam*)¹ presupune existența unei identități între persoana reclamantului și persoana care este titular al dreptului în raportul juridic dedus judecății (calitate procesuală activă) și, pe de altă parte, între persoana pârâtului și cel obligat în același raport juridic (calitate procesuală pasivă).

Totodată, prin calitate procesuală se înțelege interesul îndreptățit al unei persoane de a cere „concurusul justiției”, urmare încălcării unui drept propriu sau care izvorăște dintr-un raport – recunoscut de lege – de conexitate cu acel drept.

Faptul că uneori legiuitorul, din diverse rațiuni, a recunoscut legitimare procesuală activă și altor persoane decât titularului dreptului nu

¹ M. Tăbărcă – Excepțiile procesuale în procesul civil, Ed. Rosetti, București, 2001, pag. 110 – 112 și autorii citați în această monografie.

poate conduce la o altă soluție, în acest caz fiind vorba despre o **legitimare procesuală activă extraordinară**.

De vreme ce prin acțiune se asigură, de regulă, protecția drepturilor subiective civile – și numai prin excepție, în cazurile prevăzute de lege, obiectul acțiunii îl constituie protecția intereselor care nu se pot realiza decât pe calea justiției – apare normal ca, pentru a putea exercita acțiunea, calitatea procesuală activă să coincidă cu cea de titular al dreptului dedus judecării, iar calitatea procesuală pasivă să-și aibă corespondent în calitatea de subiect pasiv al raportului juridic.

Potrivit dispozițiilor art. 460 din Codul de procedură civilă din 1865, în prezent art. 790 alin. (1) din Codul de procedură civilă (2010), republicat „ *Dacă terțul poprit nu-și mai îndeplinește obligațiile ce-i revin pentru efectuarea popririi, inclusiv în cazul în care, în loc să consemneze suma urmăribilă a liberat-o debitorului poprit, creditorul, debitorul sau organul de executare, în termen de 3 luni de la data când terțul poprit trebuia să consemneze sau să plătească suma urmăribilă, poate sesiza instanța de executare, în vederea validării popririi*”.

Din dispozițiile textului citat rezultă că legitimare procesuală activă de a formula cerere de validare a popririi revine **părților**, respectiv **creditorului** sau **debitorului** urmărit, precum și **executorului judecătoresc**.

Atât creditorul², cât și debitorul, justifică **un interes** pentru formularea cererii de validare a popririi, deoarece refuzul terțului poprit de a

² E. Oprina, I. Gârbuleț – Tratat teoretic și practic de executare silită; vol. I – Teoria generală și procedurile execuționale, Conform noului Cod de procedură civilă și noului Cod civil, Ed. Universul Juridic, București, 2013, pag. 748 – 749.

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PRIM-ADJUNCT AL PROCURORULUI GENERAL

executa poprirea poate echivala cu o nerecunoaștere a creanței, iar în această procedură, instanța verifică existența raporturilor obligaționale dintre părți.

Executorului judecătoresc i se recunoaște, însă, de către legiuitor legitimare procesuală activă, numai ca o **excepție de la principiul disponibilității**, în considerarea serviciului public îndeplinit, de a pune în executare dispozițiile civile din titlurile executorii.

Astfel, în conformitate cu dispozițiile art. 2 alin. (1) din Legea nr. 188/2000 privind executorii judecătorești, republicată, cu modificările și completările ulterioare³ „Executorii judecătorești sunt investiți să îndeplinească un serviciu de interes public”, iar art. 7 lit. a) din același act normativ dispune că „executorul judecătoresc pune în executare dispozițiile cu caracter civil din titlurile executorii”.

Deși pusă în mod obișnuit, în slujba unor interese individuale, activitatea executorilor judecătorești dobândește⁴ în considerarea importanței ei pentru asigurarea accesului la justiție și a preeminenței dreptului într-o societate democratică, valențe de neîndoielnică utilitate și semnificație publică.

Totodată, art. 52 alin. (1) din legea privind executorii judecătorești prevede că „Executarea silită și celelalte acte care sunt de competența executorului judecătoresc se îndeplinesc la cerere, dacă legea nu dispune altfel”.

Așadar, abilitarea executorului judecătoresc conferită de legiuitor de a sesiza instanța de executare este precedată de sesizarea creditorului urmăritor, iar instanța este obligată în conformitate cu art. 460 alin. (2) din

³ Republicată în Monitorul Oficial nr. 738 din 20 octombrie 2011.

⁴ I. Deleanu, Valentin Mitea, Sergiu Deleanu – Tratat de procedură civilă, vol. III – Noul Cod de procedură civilă, Universul Juridic, 2013, pag. 242.

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PRIM-ADJUNCT AL PROCURORULUI GENERAL

Codul de procedură civilă, în prezent art. 790 alin. (3), să citeze creditorul, debitorul și terțul poprit.

Chiar dacă inițiativa executării aparține **creditorului**, după declanșarea ei, executorul judecătoresc devine personajul cheie, el imprimând ritmul, evoluția și determinând finalmente destinul executării silite pe care o realizează, unul din principiile care guvernează fundamental întreaga activitate a executorilor judecătorești înfăptuindu-se în condițiile legii, cu respectarea drepturilor și intereselor legitime ale părților și ale altor persoane interesate⁵.

Legitimarea procesuală⁶ a executorului judecătoresc este, prin urmare, una limitată și diferită față de cea a altor subiecte de drept.

Acesta rămâne un partener important al justiției, iar **poziția sa procesuală nu se confundă cu aceea a părților raportului juridic execuțional** ale căror demersuri judiciare urmăresc să protejeze drepturi și interese proprii în justiție, în același sens statuând și Curtea Constituțională⁷.

Or, dispozițiile art. 274 alin. (1) din Codul de procedură civilă de la 1865, în prezent art. 453 alin. (1) dispun că „partea care cade în pretenții” („partea care a pierdut procesul”) va fi obligată, la cerere, să plătească cheltuielile de judecată în litigiul și care l-a ocazionat, fiind evident că, în sistemul juridic românesc, numai **părțile** pot fi obligate la plata cheltuielilor de judecată, existând⁸, însă, și sisteme juridice în care pe lângă părți pot fi obligați la plata acestor cheltuieli și alți participanți în procesul de judecată.

⁵ I. Deleanu, op. cit., pag. 238.

⁶ Evelina Opina, I. Gârbuleț, op. cit., pag. 123.

⁷ Decizia nr. 1164 din 17 septembrie 2009, publicată în Monitorul Oficial nr. 731 din 28 octombrie 2009 și decizia nr. 162 din 22 aprilie 2003, publicată în Monitorul Oficial nr. 314 din 9 mai 2003.

⁸ Ana-Maria Puiu, Adriana Nicolae, Andi Constantin Puiu – Cheltuieli de judecată, Ed. a 2-a, revizuită și adăugită, Ed. Hamangiu, 2011, pag. 174. Autorii arată cu titlu de exemplu că potrivit art. 697 din Codul de

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PRIM-ADJUNCT AL PROCURORUI GENERAL

Partea îndreptățită⁹ a obține, la cerere, cheltuielile de judecată va fi nominalizată, de la caz la caz, fie în persoana reclamantului, fie a pârâtului, fie a chematului în garanție. Practic, partea îndreptățită la aceste cheltuieli este adversara litigantă a celei care a pierdut procesul, a celei care a fost în culpă procesuală.

Fundamentul răspunderii pentru plata cheltuielilor de judecată stă în culpa procesuală a părții, culpă dovedită prin aceea că a pierdut procesul. Ca atare, în analiza îndreptățirii părții adverse de a pretinde cheltuieli de judecată de la partea care a pierdut procesul, nu este necesar a se stabili existența unei culpe în sensul art. 998 din Codul civil (1864), în prezent 1357 din Codul civil (2009), deoarece legiuitorul a prezumat existența culpei procesuale a părții, culpă ce rezultă din simplul fapt că ea a pierdut procesul, independent de diligențele pe care le-a făcut, sau de conduita părții adverse¹⁰.

În concluzie, executorul judecătoresc nefiind parte¹¹ în procedura validării popririi, la baza acțiunii acestuia neaflându-se un drept sau interes specific „părții”, ci legitimarea conferită ex lege în procedura execuțională,

procedură civilă franceză și art. 94 din Codul de procedură italian, executorii judecătorești pot fi, în nume personal, condamnați la plata cheltuielilor aferente instanței, precum și actelor și procedurilor de executare îndeplinite cu depășirea limitelor mandatului lor.

⁹ Idem., op. cit., pag. 173 – 174.

¹⁰ Decizia nr. 2132/2014 din 3 iulie 2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secția I Civilă, pronunțată în dosarul nr. 2382/105/2008: scj.ro/Detalii – jurisprudență.

¹¹ Executorul judecătoresc poate fi obligat la plata cheltuielilor de judecată în cadrul contestației la executare promovată urmare refuzului acestuia de a efectua o executare silită sau de a îndeplini un act de executare silită în condițiile legii [art. 399 alin. (1) teza I din Codul de procedură civilă de la 1865, în prezent art. 712 alin. (1) teza finală], în același sens statuând și Curtea Constituțională prin Decizia nr. 1164 din 17 septembrie 2009, publicată în Monitorul Oficial nr. 731 din 28 octombrie 2009 și decizia nr. 162 din 22 aprilie 2003, publicată în Monitorul Oficial nr. 314 din 9 mai 2003.

* În condițiile vacanței funcției de Procuror General, potrivit dispozițiilor art. 15 alin. (4) din Regulamentul de ordine interioară al parchetelor, aprobat prin Ordinul nr. 2632/C/2014 din 30 iulie 2014 al Ministrului Justiției, modificat prin Ordinul nr. 1650/C/2015 din 18 mai 2015 al Ministrului Justiției, publicat în Monitorul Oficial, partea I, nr. 367 din 27 mai 2015.

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PRIM-ADJUNCT AL PROCURORUI GENERAL

contopindu-i-se, în acest mod, drepturile și obligațiile procesuale cu atribuțiile ce-i revin, nu poate fi obligat la plata cheltuielilor de judecată în situația în care renunță la judecată în temeiul art. 246 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă de la 1865, în prezent art. 406 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă (2010), republicat.

Pentru aceste motive, în temeiul dispozițiilor art. 517 din Codul de procedură civilă, solicit admiterea prezentului recurs în interesul legii și pronunțarea unei decizii pentru interpretarea și aplicarea unitară a legii.

PRIM-ADJUNCT AL PROCURORUI GENERAL*

Dimitrie Bogdan LICU

* În condițiile vacantării funcției de Procuror General, potrivit dispozițiilor art. 15 alin. (4) din Regulamentul de ordine interioară al parchetelor, aprobat prin Ordinul nr. 2632/C/2014 din 30 iulie 2014 al Ministrului Justiției, modificat prin Ordinul nr. 1650/C/2015 din 18 mai 2015 al Ministrului Justiției, publicat în Monitorul Oficial, partea I, nr. 367 din 27 mai 2015